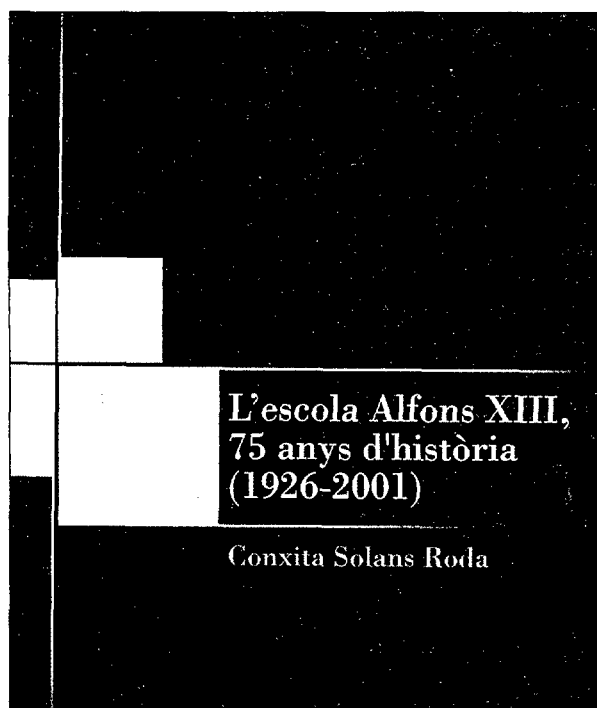

Conxita Solans

L'ESCOLA ALFONS XIII, 75 ANYS D'HISTÒRIA (1926-2001)

Molins de Rei: Escola Alfons XIII i Ajuntament, 2001

CÈLIA CAÑELLAS

Aquest petit llibre sobre els 75 anys de trajectòria d'una escola pública de Molins de Rei, redactat per Conxita Solans sota l'encàrrec del claustre docent, ens sorprèn agradablement perquè defuig l'esquema clàssic d'allò que estem acostumats a trobar en un llibre commemoratiu; és a dir, la simple ordenació cronològica dels esdeveniments rellevants que han tingut per escenari la institució, acompanyada de la successió de noms d'aquells que l'han regida.

Aquesta tria hauria partit d'un concepte estàtic de l'escola com un espai públic reglamentat des de l'Administració, i en canvi, l'autora ha partit d'una visió dinàmica de la societat, que ha estimulat o deixat de banda el desenvolupament de l'ensenyament públic i li ha atorgat unes funcions diferenciades amb el pas del temps. Conxita Solans ha pres l'observatori que li brindava l'escola Alfons XIII per copsar la relació entre l'escola i la vila de Molins de Rei, i l'ha documentat tant a partir de fonts oficials escrites, com a par-

tir de fonts orals i gràfiques.

La història d'aquesta relació comença a les primeres dècades de segle XX quan es fa palesa l'existència d'un projecte social a Molins de Rei que, en paral·lel amb el reformisme polític republicà i catalanista, exigeix la dignificació de l'ensenyament públic. El text ens permet fer el seguiment d'aquest projecte social inicial, materialitzat a partir de 1926 amb la construcció de l'edifici, alhora funcional i monumental. La presència del rei Alfons XIII en el tancament de l'obra servirà a la perfecció per a la magnificació de l'ensenyament públic a la vila, i, anys més tard, per a la denominació definitiva del grup escolar, que després del seu brillant naixement, passarà uns anys de declivi quan es converteixi en les Escoles Nacionals de la postguerra.

Durant quasi una dècada, el grup escolar gaudirà de la confiança de la població per l'avinentsa de la seva oferta amb les exigències de les famílies, tant pel que fa a l'ensenyament reglat com a les activitats i ensenyaments complementaris, fets possibles a partir de l'existència d'un patronat escolar amb cooperació municipal. Aquesta relació es traduirà en un ascens de la matriculació que farà necessària l'ampliació de l'edifici l'any 1931. A poc a poc, les mesures catalanitzadores i de coeducació, impulsades des dels governs republicans, entraran a les aules, en paral·lel amb el debat sobre el laïcisme, tot i que no es faran definitivament efectives fins als anys de la guerra.

La depuració dels mestres més afins al projecte republicà i catalanista, la castellanització, el cultiu intensiu dels mites del nacionalcatolicisme, la disciplina estricta, el control de la Falange i la desídia de les autoritats locals i estatals envers l'escola pública a partir de 1939, distanciaran la població dels "Nacionals", que en pocs anys tornaran a ser lloc d'acolliment dels infants en aules deteriorades en mans de mestres funcionaris amb una elevada mobilitat, en general, que complementaran el seu baix sou amb el pagament de les permanències i els repassos.

Ressenyes

La superació d'aquesta funció entre educativa i assistencial de l'escola es produirà a partir de 1960, quan l'augment de població produït per les migracions introduirà una nova dinàmica social que tornarà a exigir aprenentatges més globalitzadors i coneixements més acadèmics. La pista poliesportiva, el menjador escolar, la biblioteca i la sala d'actes seran testimonis de la nova vitalitat del centre, que desplegarà importants activitats en el camp del cinema i la música per a infants amb el suport d'una entitat ciutadana, Los Amigos de la Escuela, mentre un nucli de mestres preocupats per la manca de continuïtat dels estudis començarà a oferir classes de preparació per als exàmens d'ingrés de batxillerat. La nova sintonia entre l'escola i la població es traduirà en un augment constant de la matriculació que desbordarà la capacitat de l'edifici fins a l'exigència de construcció de nous centres, començada a fer realitat a partir de 1968, i accentuada a partir de la implantació de l'ensenyament general bàsic, obligatori per a tota la població escolar fins als 14 anys, a partir dels anys 70. La davallada de

la població infantil a partir dels anys 80 i la implantació de la LOGSE en la dècada dels 90, permetran retornar l'edifici a una ocupació funcional, possibilitada per la remodelació arquitectònica feta el 1992, amb una diversificació d'espais especialitzats que fan possible dur a terme els aprenentatges bàsics amb tècniques més actives.

Conxita Solans, amb aquesta petita història, introdueix elements per a la reflexió sobre les transformacions en el model d'escola pública impulsades sobretot per les exigències de la població, el ressò dins la institució municipal de la demanda social i la seva articulació organitzativa en entitats que han donat el seu suport a l'activitat educativa dels mestres, més enllà de les estrictes directrius governamentals.

L'abundant selecció de fotografies dóna imatge a les successives promocions d'alumnes i de mestres, i ens permet visualitzar les transformacions de la societat des del marc de l'escola.